

українського народу. Водночас цей процес сприяв формуванню нових форм національної самосвідомості, які в майбутньому стали основою для відродження української державності.

Література

1. Аркас М. М. Історія України-Русі / М. М. Аркас. Одеса : Маяк, 1994. 392 с.
2. Гітін В. Орден козацького лицарства / Валерій Григорович Гітін. Харків: Торсінг плюс, 2008. 352 с.
3. Журавльов Д.В., «Хто є хто в українській історії. Князі. Гетьмани. Повстанці. Диктатори. Видатні особи ХХ століття». Видавництво «Клуб сімейного дозвілля», Харків, 2011 р., 414 с.
5. Субтельний О. Україна. Історія. / Орест Субтельний; [пер. з англ. Ю. Шевчука ; вступ. ст. С. В. Кульчицького]. Київ : Либідь, 1991. 509 с.
6. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності = The Gates of Europe: a History of Ukraine / Сергій Плохій ; [пер. з англ. Р. Ключка]. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 493 с.
7. Маринець Надія, Мараєва Уляна, Побережець Ганна. Патріотичний дух українців як шлях до перемоги. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 44, с. 77–83. Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 44, P. 77–83.
8. Побережець Г.С. Державотворча діяльність Народного руху України. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали XII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 29 січня 2021 р.). Київ, 2021. 457 с. С. 133-141.

Побережець Ганна – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Бондаренко Дар'я – здобувачка вищої освіти, спеціальності D1 Облік і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ НА ШЛЯХУ ДО СТАНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Досліджено умови державотворчих процесів на момент становлення незалежності України. Проаналізовано історичні та правові чинники, які сприяли формуванню національної ідентичності. Досліджено основні моменти становлення держави до незалежності, ключові етапи у державотворчих процесах про державний суверенітет, які заклали основи майбутньої незалежності. Формування державних інститутів: створення власних систем управління, розвиток національної культури, освіти та засобів масової інформації.

Становлення незалежності України стало тривалим результатом державотворчих процесів, які поєднують великий період історичної боротьби за формування національної ідентичності країни. Починаючи від перших спроб до автономії від Київської Русі та Української Народної Республіки (УНР), а також боротьби українського народу за автономію в умовах радянського режиму, закінчуючи періодом до остаточного проголошення незалежності 24 серпня 1991 р. Роблячи огляд на історичні пам'ятки, а також на досвід боротьби за національну ідентичність, поєднуючи з початковими державотворчими процесами, це стало основою для формування політичної свідомості та прагнення до самовизначення.

У період козацтва, що стало першою формою державності на землях України, були влаштовані перші дипломатичні зв'язки з Європою, а також почався розвиток населення та посилення армії. Гетьманщина стала зразком автономної держави зі своїм вибором гетьмана та свободою від інших держав та імперій, вона за цей час зародила вічні ідеї незалежності та національної ідентичності країни. Українська Народна Республіка (УНР) була більш вдалою спробою до самодержавства, її існування було недовге, але Універсали які були видані за той час, проголошували незалежність України та започаткували символи національної ідентичності країни, що використовуються досі та були відтворені у 1991 р. Навіть в умовах кризи радянської системи ХХ ст., на території України було багато політичних партій та громадських організацій, що друкували українськи тексти та вимагали від влади демократії, мовної рівноправності між іншими та відродження національного духу громадян України. Саме починаючи від розпаду СРСР, важливим кроком до незалежності України стала Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р., що мала на меті самостійність та територіальну цілісність країни.

Найголовнішим етапом державотворчого процесу до становлення повної незалежності стало проголошення Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 р., який мав на меті закликати основи до майбутньої незалежності країни, він став вирішальним фактором розриву об'єднання з СРСР. У декларації визнавалися принципи самостійності у політиці, економіці, культурі, а також зовнішніх зв'язків між державами. Декларація була лише основою до подальшого проголошення повної незалежності країни. Наступним та завершальним кроком стало ухвалення Акту проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Він був прийнятий Верховною радою, документ остаточно виявив вихід вже незалежної України зі складу СРСР. Легітимність акту підтвердили на всенародному референдумі 1 грудня 1991 р., зібравши підтримку народу – від 90% громадян, що проголосували та підтримали незалежність країни [1]. Підтримка акту стала першим поштовхом до готовності будівництва самостійної держави, а також доказом зрілості української суспільства.

Після здобуття та проголошення незалежності України, почався процес до створення державних інститутів, тобто основне створення власної системи управління та оформлення держави. Було сформовано три основні гілки влади: органи виконавчої - Кабінет міністрів, законодавчої - Верховна рада та судової влади - Верховний суд, започаткували також інститути президентства, уряду та парламенту. Але найголовнішим етапом стало ухвалення Конституції України 28 червня 1996 р., що мала на меті закріплення основ права, демократії, поділу влади, дипломатичну службу та фінансову систему в Україні. Паралельно з розвитком державних органів, розвивається національна культура та засоби масової інформації, створення Міністерств освіти та відновлення української мови. Україна стала продовжувати інтеграцію з світом, стала членом ООН, ОБСЄ та Ради Європи [2].

Найважливішим аспектом державотворчого процесу у країні постає утвердження української мови в основі держави, затвердження національних символів в Конституції, утворення незалежних засобів масової інформації. Саме мова сприяла до формування громадської свідомості українців до єдності народів. Так Україна стала позбуватися радянських символів та утверджувати власну історію [3; 4].

Державотворчі процеси на шляху до становлення незалежної України, діють починаючи від козацтва та Гетьманства, першими передумовами до автономії країни та повної незалежності від інших. Історичні передумови стали фундаментом до сучасної української держави, для створення Декларації про державний суверенітет, Акт незалежності та Конституції України. Вони стали основою для побудови сучасної демократичної держави, яка продовжує розвиватися.

Література

1. Бойко О. Д. Україна: стартові умови розгортання державотворчих процесів. 2021. URL: <https://vue.gov.ua/Україна>. № 1.
2. Хлібовська Г. М. Історія України підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту). 2024. Розділ 5. С. 221-228. № 2.
3. Побережець Г.С. Незалежність України у 1991 році та перехід до демократії. Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 53): матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Тернопіль, Україна – м. Ополь, Польща, 18 – 19 вересня 2023 р.). – Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. 105 с. С. 95-98. ISSN 2617-2364.
4. Біліченко О.С., Побережець Г.С., Зігунова С.А. Взаємозв'язок політичних і економічних циклів в Україні. *Modern Economics*. №44 (2024). Миколаїв. С. с. DOI: <https://doi.org/10.31521/modecon>
5. Дрогомирецька Л., Лахно О., Побережець Г. Переосмислення Київської Русі в сучасній українській історіографії: між імперським міфом та національною самобутністю. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 10(40). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)-2656-2679](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)-2656-2679). URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22585>